

ผลการดำเนินการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลตัวชี้วัด
ประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย
ปี พ.ศ. 2560-2562
The Performance Results of Storage
and Data Analysis of Indicators for
Criminal Justice Efficiency in Thailand
2017 - 2019

ธีระ สิ้นเดชาวัักษ์*

Teera Sindechara

วิชาญ กิตติรัตนพันธ์**

Wicha Kittirattanapan

■ บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) นำเสนอผลการจัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การกำหนดค่ามาตรฐาน และค่ามาตรฐานเปรียบเทียบของแต่ละตัวชี้วัด รวมทั้งประเมินผลการจัดเก็บข้อมูลประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในภาพรวม (2) นำเสนอผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมในแต่ละด้าน รวมทั้งประเมิน จุดอ่อน-จุดแข็ง และโอกาสในการพัฒนากระบวนการยุติธรรม และ (3) กำหนดทิศทาง และเป้าหมายในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและขับเคลื่อนการพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามแผนบูรณาการ และแผนระดับชาติต่างๆ ของรัฐบาล ด้านกระบวนการยุติธรรม โดยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามกลุ่มเป้าหมาย และวิธีการจัดเก็บ โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการรับฟังความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ และนักปฏิบัติที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

* รองศาสตราจารย์ประจำ คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Associate Professor, Faculty of Sociology and Anthropology, Thammasat University

** อาจารย์พิเศษ คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Guest Lecturer, Faculty of Sociology and Anthropology, Thammasat University

Received: December 4, 2020 Revised: April 9, 2021 Accepted: June 24, 2021

ผลการศึกษา พบว่า

1) หลายตัวชี้วัดสามารถกำหนดค่ามาตรฐานและค่ามาตรฐานเปรียบเทียบได้เนื่องจากมีข้อมูลเพียงพอและเชื่อถือได้แต่มีบางตัวที่ยังไม่สามารถกำหนดค่าได้ ผลการจัดเก็บข้อมูลในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้นและแย่งพอ ๆ กันจาก 21 ตัวชี้วัดใน 7 กรอบ

2) จุดแข็งและจุดอ่อนถูกนำเสนอจำแนกตามปัจจัยด้านโครงการของหน่วยงานและประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งพบหลายตัวชี้วัดสะท้อนให้เห็นโอกาสและอุปสรรคในการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ซึ่งนำมาสู่การเสนอกลยุทธ์ทั้งเชิงรุก เชิงแก้ไข เชิงป้องกัน และเชิงรับ

3) ทิศทางและเป้าหมายในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมควรเน้นไปที่การลดจำนวนอาชญากรรม การปฏิรูปกระบวนการ และการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้โดยให้มีการบูรณาการข้อมูลระหว่างกัน

คำสำคัญ: ตัวชี้วัด, ค่าเป้าหมาย, สภาพปัญหา, กระบวนการยุติธรรมอาญาไทย

■ Abstract

The objectives of this research are (1) to present the data collecting results based on the indicators from different departments to figure the standard value and the baseline of each indicators, including overall assessing the data collection of the criminal justice efficiency, (2) to demonstrate the analysis of judicial efficiency in each

component using SWOT analysis, (3) to determine the directions and goals for the reform of criminal justice and drive the justice development with the integrated proposal and the national plan. Data collection, questionnaire, in-dept interview and focus group among the stakeholders including officers, executives, experts and practitioners involved in criminal justice were processed.

The results showed that:

1) Several indicators could be standardized and benchmarked as they were sufficiently available and reliable. However, some indicators were unable to be configured. Overall data collection results were similarly better and worse based on 21 indicators under 7 frameworks.

2) Strengths and weaknesses were identified according to the organizational project factor and the effectiveness of the justice process. Many indicators were found to reflect opportunities and obstacles in justice development. These results lead to all proactive, corrective, preventive and reactive strategies.

3) Directions and goals of justice reform should be focused on the reduction of crimes, the reform of process and the utilization of integrated information under digital technology platform.

Keywords: Indicator, Target Value, Problem, Thai Criminal Justice

■ ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในกระบวนการยุติธรรมอาญาไทย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการทั้งหมดทุกหน่วยงาน มีปัญหาอย่างสำคัญ คือ ขาดความเข้าใจ และมีได้ให้ความสำคัญกับ “คุณค่า” ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิบัติงานตามพันธกิจหลักของแต่ละหน่วยงานและขาดการ “บูรณาการ” การทำงานร่วมกันอย่างที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ตัวอย่างที่เห็นได้อย่างเด่นชัด คือ ขาดการเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน อันเป็นเหตุให้ด้อยประสิทธิภาพและไม่มีประสิทธิผลอย่างที่ควรจะเป็น เพราะต่างคนต่างทำในบางหน่วยงาน เข้าถึงข้อมูลไม่ได้เลยและมีระบบป้องกันข้อมูลจากบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกอย่างเข้มแข็ง ทั้งที่เป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมร่วมกัน

“ตัวชี้วัด” เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้ในการติดตามประเมินผลในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ข้อมูลจากตัวชี้วัดสามารถนำไปวิเคราะห์ถึงการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด ตัวชี้วัดที่ดีจะเป็นข้อมูลสำคัญให้กับผู้บริหารเพื่อใช้ในการตัดสินใจวางแผนนโยบายและบริหารงานพัฒนา และสามารถคาดการณ์เหตุการณ์ล่วงหน้าได้ ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาหรือวางแผนปฏิบัติงานในอนาคตเพื่อให้การปฏิบัติงานต่อไปประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การจัดทำตัวชี้วัดด้านกระบวนการยุติธรรม เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและเป็นวาระสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมได้เสนอรายงานต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) เรื่อง “การปฏิรูปประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยใช้การประเมินเป็นตัวชี้วัด” ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำตัวชี้วัดกระบวนการยุติธรรมในภาพรวม เพื่อเป็นมาตรฐานในการอำนวยความสะดวก และใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อน - จุดแข็ง และปัญหาอุปสรรค เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ตรงจุด ตลอดจนให้มีตัวชี้วัดที่ตรงตามแก่นสารของกระบวนการยุติธรรม ไม่ได้เป็นตัวชี้วัดที่ต่างหน่วยต่างทำ ซึ่งขาดทิศทางและจุดหมายที่สอดคล้องกัน ดังเช่นที่ผ่านมา

เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว (2560) โดยในปีที่ผ่านมา สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะหน่วยงานผู้รับผิดชอบดำเนินการตามข้อสั่งการของ สปท. และในฐานะฝ่ายเลขานุการของอนุกรรมการปฏิรูปตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ดำเนินการเสนอคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) เห็นชอบชุดตัวชี้วัดกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และได้มีโครงการจัดทำข้อมูลตัวชี้วัดเพื่อประเมินประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมในภาพรวมในปีต่อมา เพื่อดำเนินการทดลองจัดเก็บตามตัวชี้วัด ซึ่งตามรายงานต่อ สปท. เรื่อง “การปฏิรูปประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยใช้การประเมินเป็นตัวชี้วัด” และได้กำหนดให้มีการจัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดแล้วให้มีการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการชี้ให้เห็นจุดอ่อน - จุดแข็งของกระบวนการยุติธรรม และนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้กำหนดทิศทางและเป้าหมายในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมในระยะต่อไป ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการมีข้อมูลเชิงประจักษ์

รองรับและมีข้อมูลก่อน - หลัง ในการชี้วัดความสำเร็จ/ล้มเหลวเบื้องต้นในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมในระยะต่อไปอย่างเป็นรูปธรรม แต่ทว่า... ปัญหาที่พบในการดำเนินการจริงมี 3 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 เข้าไม่ถึงข้อมูล ปฏิเสธการให้ข้อมูล และไม่มีตัวแทนประสานการให้ข้อมูลของหน่วยงาน ระดับที่ 2 แม้จะได้ข้อมูลมาแต่ก็ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ เนื่องจากบุคคล/หน่วยงานไม่เห็นความสำคัญและไม่เข้าใจในความจำเป็นของการนำไปใช้ประโยชน์ จึงได้รับข้อมูลที่ไม่ตรงกับที่ต้องการใช้งาน ระดับที่ 3 ไม่ใส่ใจและตั้งใจเป็นส่วนสำคัญหนึ่งในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมร่วมกัน โดยส่วนใหญ่บุคคล/หน่วยงานมักพอใจในสิ่งที่ทำอยู่ในโลกของตัวเอง/หน่วยงานมากกว่าที่จะทำอะไรที่ท้าทายและเล็งเห็นถึงประโยชน์ต่อส่วนรวม

ดังนั้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงานกิจการยุติธรรม จึงมอบหมายให้สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดทำโครงการประเมินผลการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การกำหนดค่ามาตรฐาน (baseline) และค่ามาตรฐานเปรียบเทียบ (benchmark) ของแต่ละตัวชี้วัดซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการวิเคราะห์ประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมในแต่ละด้านรวมทั้งเพื่อประเมินจุดอ่อน-จุดแข็ง และโอกาสในการพัฒนากระบวนการยุติธรรม และเพื่อนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และขับเคลื่อนการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ตามแผน

บูรณาการ และแผนระดับชาติต่าง ๆ ของรัฐบาล ด้านกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านกระบวนการยุติธรรม และแผนแม่บทการพัฒนากระบวนการยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2562-2565)

■ **วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง**

แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านกระบวนการยุติธรรม

สำนักงานกิจการยุติธรรม (2563) แผนยุทธศาสตร์ที่สำคัญและเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม โดยตรงจาก 6 ยุทธศาสตร์ชาติ คือ ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาประสิทธิภาพด้านกระบวนการยุติธรรม ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ย่อยสำคัญดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส หน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ มีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้การบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี สร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมาย และเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ การบริหารจัดการภาครัฐมีความสอดคล้องเชื่อมโยงและเป็นกลไกสำคัญในการนำยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติในทุกระดับ

มีการจัดสรรงบประมาณที่มีลักษณะยึดโยงกับ ยุทธศาสตร์ในทุกๆระดับ มีเป้าหมายร่วมกันทั้งในเชิงประเด็น เชิงภารกิจ และเชิงพื้นที่ โดยอาศัยข้อมูลขนาดใหญ่ รวมทั้งมีระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ภารกิจและพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นการพัฒนา การจัดทำนโยบาย และการติดตามประเมินผลที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ภาครัฐมีขนาดเล็กลงเหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ พร้อมทั้งมีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน รวมทั้งมีการถ่ายโอนภารกิจที่สำคัญและการกระจายอำนาจในระดับที่เหมาะสมเพื่อให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้มแข็ง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ภาครัฐมีความทันสมัยทันการเปลี่ยนแปลง และมีขีดสมรรถนะสูงสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เทียบได้กับมาตรฐานสากล สามารถรองรับกับสภาพแวดล้อม ในการปฏิบัติงานที่มีความหลากหลายซับซ้อนมากขึ้น และทันการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ 5 บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ ในการปฏิบัติหน้าที่และขับเคลื่อนภารกิจ ยุทธศาสตร์ชาติ โดยภาครัฐมีกำลังคนที่เหมาะสมทั้งปริมาณและคุณภาพ มีระบบบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากรให้สามารถสนองความต้องการในการปฏิบัติงาน มีความก้าวหน้าในอาชีพ สามารถจูงใจให้คนดีคนเก่งทำงาน

ในภาครัฐ มีระบบการพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรภาครัฐให้มีสมรรถนะใหม่ ๆ สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงบริบทการพัฒนา มีการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม การปรับเปลี่ยนแนวคิดให้การปฏิบัติราชการเป็นมืออาชีพ มีจิตบริการ ทำงานในเชิงรุกและมองไปข้างหน้า สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นได้อย่างเป็นรูปธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ภาครัฐมีความโปร่งใสปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทุกภาคส่วนร่วมต่อต้าน การทุจริต ภาครัฐมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกๆระดับ โดยเฉพาะการสร้างวัฒนธรรมแยกแยะประโยชน์ส่วนบุคคล และประโยชน์ส่วนรวมของบุคลากรภาครัฐ ให้เกิดขึ้น รวมทั้งสร้างจิตสำนึกและค่านิยมให้ทุกภาคส่วนตื่นตัวและละอายต่อการทุจริตประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุน ให้ภาคีองค์กรภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน ประชาชน และภาคีต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการสอดส่อง เฝ้าระวัง ให้ข้อมูล แจ้งเบาะแสการทุจริต และตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ และภาคส่วนอื่น ๆ โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับมีเท่าที่จำเป็นทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการพัฒนาการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำด้านต่าง ๆ เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 8 กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค มีความเป็นกลาง น่าเชื่อถือ โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นมืออาชีพ มีความเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก มุ่งให้เกิดการสร้างมาตรฐาน และเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมเทียบเท่าระดับสากล ตามหลักนิติธรรม โปร่งใส ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างโอกาสในการเข้าถึงความยุติธรรม สร้างความสมดุลระหว่างสิทธิและเสรีภาพของประชาชนกับประโยชน์สาธารณะ การอำนวยความสะดวกยุติธรรมมีประสิทธิภาพ และเป็นไปอย่างเสมอภาค หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีความร่วมมือที่ดี บูรณาการและเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกัน

รายงานผลการทดลองจัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดเบื้องต้น “การศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมไทย” ปี พ.ศ. 2562

สืบเนื่องจากปี พ.ศ. 2561 ที่มีการโครงการจัดทำข้อมูลตัวชี้วัดเพื่อประเมินประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมในภาพรวม และในปี พ.ศ. 2562 เพื่อดำเนินการทดลองจัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดตามรายงานต่อ สปท. เรื่อง “การปฏิรูปประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยใช้การประเมินเป็นตัวชี้วัด” และได้กำหนดให้มีการจัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดแล้วนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการชี้ให้เห็นจุดอ่อน - จุดแข็งของกระบวนการยุติธรรม และนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้กำหนดทิศทางและเป้าหมายในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมในระยะต่อไป ซึ่งอยู่บน

พื้นฐานของการมีข้อมูลเชิงประจักษ์รองรับ และมีข้อมูลก่อน-หลัง ในการชี้วัดความสำเร็จ/ล้มเหลวเบื้องต้นในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมในระยะต่อไปอย่างเป็นรูปธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรมจึงดำเนินการจัดทำโครงการต่อเนื่อง โดยมอบหมายให้ศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดำเนินการวิจัยในโครงการ “การศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับกระบวนการยุติธรรมไทย” ซึ่งมีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตัวชี้วัด วิธีการจัดเก็บข้อมูล และกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากตัวชี้วัด ซึ่งผ่านการสัมภาษณ์หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมไม่น้อยกว่า 20 หน่วยงาน รวมถึงการทดลองจัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดทั้งในระดับหน่วยงาน ประชาชนทั่วไป ผู้เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้เสีย

การวิเคราะห์และการนำเสนอผลดำเนินการภายใต้กรอบตัวชี้วัดทั้ง 7 กรอบ คือ

- (1) ประชาชนรับรู้กฎหมายและสิทธิพื้นฐาน (rights and legal knowledge)
- (2) การควบคุมอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ (effective crime control)
- (3) กระบวนการยุติธรรมบนพื้นฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (good governance justice)
- (4) การกระทำผิดซ้ำลดลง (reduced recidivism)
- (5) ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาได้รับการคุ้มครองอย่างเหมาะสม (appropriate protection of victims and the accused)
- (6) ไม่มีผู้ต้องหา/จำเลยที่ถูกจับกุมโดยไม่ได้กระทำผิด (do not have any miscarriages of justice)

(7) ประชาชนเชื่อมั่น เชื่อถือ ศรัทธาในกระบวนการยุติธรรม (ensured trust in justice)

โดยจากผลการทดลองจัดเก็บตัวชี้วัด พบว่าปัญหาในการดำเนินการจริงมี 3 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 คณะผู้วิจัยเข้าถึงข้อมูล หรือได้รับการปฏิเสธการให้ข้อมูล และหน่วยงานไม่มีตัวแทนประสานงานการให้ข้อมูล ระดับที่ 2 ข้อมูลที่คณะผู้วิจัยได้รับมาไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เนื่องจากบุคคล/หน่วยงานยังไม่เล็งเห็นความสำคัญ และยังไม่เข้าใจในความจำเป็นของการจัดเก็บและการนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ คณะผู้วิจัยจึงได้รับข้อมูลที่ไม่ตรงกับความต้องการใช้งาน ระดับที่ 3 บุคคล/หน่วยงานมักมุ่งให้ความสำคัญกับภาระงานของตน/หน่วยงานของตนมากกว่าภาระงานในการจัดเก็บข้อมูลแบบบูรณาการจากการดำเนินการดังกล่าว สามารถจัดเก็บข้อมูลได้ (เบื้องต้น) จำนวน 17 ตัวชี้วัด และยังไม่สามารถจัดเก็บข้อมูลได้อีก 4 ตัวชี้วัด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า คณะผู้วิจัยสามารถจัดเก็บข้อมูลได้เพิ่มขึ้นอีก 4 ตัวชี้วัด ผลการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้าพบว่า มีผลการดำเนินการที่ดีขึ้น 8 ตัวชี้วัด แย่ลง 5 ตัวชี้วัด อีก 7 ตัวชี้วัด ที่เหลือยังไม่สามารถเปรียบเทียบได้เนื่องจากบางตัวยังจัดเก็บข้อมูลไม่ได้ บางตัวเพิ่งจัดเก็บได้เป็นปีแรก อย่างไรก็ตาม มีตัวชี้วัดไม่น้อยที่ข้อมูลยังไม่สมบูรณ์ครบถ้วนโดยเฉพาะตัวชี้วัดในกรอบที่ 6 ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ 2 ปีติดต่อกัน ในขณะที่บางตัวชี้วัดมีข้อมูลเพียงบางหน่วยงาน หลายหน่วยงานยังไม่ได้มีการจัดเก็บและไม่มีแนวทางในการจัดเก็บ (ธีระ สนิเดชารักษ์, 2563)

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น จะเห็นว่า การดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีตัวชี้วัดที่สามารถจัดเก็บข้อมูลได้ทั้ง 2 ปี ตัวชี้วัดที่เพิ่งได้ข้อมูลในปีที่ผ่านมาและอาจไม่ครบถ้วนทุกหน่วยงาน และตัวชี้วัดที่ไม่ได้ข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้น จากการดำเนินการที่ผ่านมา จึงนำมาสู่การศึกษาในปี พ.ศ. 2563 “โครงการจ้างเหมาบริการประเมินผลการดำเนินการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดจากหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงการจัดกลุ่ม Tier และการยกระดับ Tier 2 และ Tier 3 เป็น Tier 1 เพื่อนำไปสู่การกำหนดค่ามาตรฐาน (baseline) และค่ามาตรฐานเปรียบเทียบ (benchmark) ของแต่ละตัวชี้วัด ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการวิเคราะห์ประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมในแต่ละด้าน รวมทั้งเพื่อประเมินจุดอ่อน - จุดแข็ง และโอกาสในการพัฒนากระบวนการยุติธรรม และเพื่อนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และขับเคลื่อนการพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามแผนบูรณาการและแผนระดับชาติต่างๆ ของรัฐบาลด้านกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านกระบวนการยุติธรรม และแผนแม่บทการพัฒนากระบวนการยุติธรรมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2562 - 2565) เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมมีตัวชี้วัดที่สะท้อนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพต่อไป

■ วัตถุประสงค์

1) เพื่อนำเสนอผลการจัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การกำหนดค่ามาตรฐาน และค่ามาตรฐานเปรียบเทียบของแต่ละตัวชี้วัด รวมทั้ง ประเมินผลการจัดเก็บข้อมูลประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในภาพรวม

2) เพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมในแต่ละด้าน รวมทั้งประเมินจุดอ่อน - จุดแข็ง และโอกาสในการพัฒนากระบวนการยุติธรรม

3) เพื่อกำหนดทิศทาง และเป้าหมายในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและขับเคลื่อนการพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามแผนบูรณาการ และแผนระดับชาติต่างๆ ของรัฐบาลด้านกระบวนการยุติธรรม

■ วิธีการศึกษา

1) ศึกษาและทบทวนวรรณกรรม ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร (documentary research) แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านกระบวนการยุติธรรม แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2562- 2565) แผนปฏิรูปต่างๆ ของประเทศไทย และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

2) ปรับคำนิยาม และคำอธิบายตัวชี้วัด (metadata) ของตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี ข้อกฎหมาย และแผนปฏิรูปต่างๆ ของประเทศไทย รวมทั้ง

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

3) ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามกลุ่มเป้าหมาย และวิธีการจัดเก็บ โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามการสัมภาษณ์เชิงลึก และการรับฟังความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ และนักปฏิบัติที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

4) จัดประชุมปฏิบัติการกลุ่มย่อย (cluster workshop) ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดต่างๆ โดยจัดแบ่งเป็นกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตามชุดตัวชี้วัดใน Tier 1 ถึง Tier 3 จำนวนไม่ต่ำกว่า 2 ครั้ง เพื่อหารือเกี่ยวกับแนวทางในการจัดเก็บ การบริหารระบบจัดการ ฐานข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลตัวชี้วัดกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

5) จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย การรายงานสรุปข้อมูลตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญารายละเอียดครบตัวชี้วัดทั้ง 7 กรอบ พร้อมทั้งคู่มือ หรือเอกสารแนวทางการจัดเก็บข้อมูลรายตัวชี้วัด บทวิเคราะห์ประเมินผลการจัดเก็บข้อมูลประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในภาพรวม และการนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในแต่ละด้าน

■ วิธีการได้มาซึ่งข้อมูลตัวชี้วัด

พื้นที่ในการทดลองการจัดเก็บโดยทำการสำรวจข้อมูลจากประชาชนตามตัวชี้วัดทั้ง 7 กรอบ และอาศัยวิธีการจัดเก็บหลักๆ ดังต่อไปนี้

ภูมิภาค	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชุมชน
กรุงเทพฯ และ ปริมณฑล	กรุงเทพมหานคร	เขตธนบุรี	แขวงบุคคโล	ชุมชน 200 ห้อง
	จังหวัดนครปฐม	สามพราน	ท่าตลาด	หมู่ 4 ท่าตลาด
ภาคเหนือ	จังหวัดเชียงใหม่	เมืองเชียงใหม่	ช่างเผือก	หมู่ 1 ช่างเคียน
	จังหวัดสุโขทัย	ศรีสัชกาลย์	ปากคะยาง	หมู่ 3 ปากคะยาง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จังหวัดอุดรธานี	เมืองอุดรธานี	สามพร้าว	หมู่ 3 หนองบุญ
	จังหวัด นครราชสีมา	ปากช่อง	หนองสาหร่าย	หมู่ 4 หนองคู
ภาคกลาง	จังหวัดจันทบุรี	แก่งหางแมว	แก่งหางแมว	หมู่ 4 ไปงขนมจีน
	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา	หันตรา	หมู่ 3 บ้านสาคร
ภาคใต้	จังหวัดสงขลา	ท่าชะมวง	ท่าชะมวง	หมู่ 3 ท่าชะมวง
	จังหวัด สุราษฎร์ธานี	ท่าชนะ	คลองพา	หมู่ 3 หนองปลิง

ที่มา: อีระ ลินเดซาร์กซ์ และคนอื่นๆ, 2560

1) การจัดเก็บข้อมูลจากประชาชนคนทั่วไป (Public Survey: PS)

โดยการสร้างแบบสำรวจที่รวบรวมเอาประเด็นและกรอบตัวชี้วัด รวมถึงจากกรณีศึกษาที่มีความหมายที่มีความชัดเจน ตรงประเด็น การกำหนดตัวบ่งชี้วิธีการวัดผลการแบ่งระดับหรือการวิเคราะห์ เพื่อจัดทำเป็นแบบสำรวจจากที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อเป็นการเปรียบเทียบผลการศึกษาในปีต่อมา ในปีพ.ศ. 2563 จึงทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เดียวกัน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 จึงทำการเปลี่ยนวิธีการสำรวจจากการสำรวจภาคสนามในพื้นที่กลุ่มตัวอย่างทางคณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสำรวจข้อมูล

จากประชาชนโดยการโทรศัพท์สัมภาษณ์ โดยใช้ฐานข้อมูลจากการสำรวจตัวชี้วัดของปีพ.ศ. 2561 - 2562 ในการสำรวจในปีพ.ศ. 2563 นี้ฐานข้อมูลดังกล่าว มีจำนวนทั้งหมด 1,874 คน มีผู้ตอบแบบสำรวจ 669 คน คิดเป็นร้อยละ 35.70 ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับจำนวนตัวอย่างที่คำนวณโดยใช้วิธีทางสถิติ คือ 1,300 คน จะคิดเป็นร้อยละ 51.77

2) การจัดเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้เสีย ในกระบวนการยุติธรรม (User Survey: US)

การจัดเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้เสียในกระบวนการยุติธรรม (User Survey) โดยการรับฟังความเห็นและการจัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดจากบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในกระบวนการ

ยุติธรรมตั้งแต่กระบวนการตั้งต้น คือกระบวนการสืบสวนสอบสวน จนถึงกระบวนการบังคับโทษจากผู้ต้องขังระหว่าง/ผู้ต้องขังเด็ดขาด และผู้ใช้บริการ/ญาติ/ผู้ถูกคุมขัง/ผู้เข้ามาแจ้งความ โดยคณะผู้วิจัยจัดเก็บข้อมูลผ่านการประสานงาน ซึ่งการจัดเก็บยังมิได้ระบุจำนวน ประกอบด้วยตัวแทนของสถานีตำรวจนครบาลตลิ่งชัน และสถานีตำรวจนครบาลบางเขน ภายใต้กองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ซึ่งมีสถิติการรับร้องคดีสูงสุดสองลำดับแรกในปี พ.ศ. 2560 และของพื้นที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายที่ตรงกับตัวชี้วัดมากที่สุด อันจะสะท้อนประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ตามที่ตัวชี้วัดกำหนดไว้ตามกรอบ โดยในปีนี้จึงทำการเก็บข้อมูลจากพื้นที่เดิมเพื่อเปรียบเทียบกับผลสำรวจในปีที่มีการจัดเก็บในปี พ.ศ. 2560 - 2561 โดยผู้มีส่วนได้เสียตอบแบบสำรวจจำนวน 176 คน

3) การจัดเก็บข้อมูลผ่านข้อมูลสถิติทางการ (Administrative Data: AD) และการจัดเก็บข้อมูลผ่านวิธีการสังเกตและการประเมินตนเอง (Self-Assessment and Observation: SA&OB)

การจัดเก็บข้อมูลวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บข้อมูลผ่านระบบสถิติทางการ (Administrative Data: AD) และการใช้วิธีการสังเกตและการประเมินตนเอง (Self - Assessment and Observation: SA&OB) เพื่อการใช้ประโยชน์จากสถิติที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการจัดเก็บอยู่แล้วในตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง โดยการสอบถามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ และนักปฏิบัติที่ปฏิบัติงาน

ในหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำระบบข้อมูล เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การใช้ฐานข้อมูลร่วมกันในการจัดทำตัวชี้วัดกระบวนการยุติธรรม รวมถึงการพูดคุยหารือถึงรูปแบบและแนวทางที่เป็นไปได้ในการร่วมกันจัดทำข้อมูลตัวชี้วัดในกระบวนการยุติธรรม และการใช้ประโยชน์จากตัวชี้วัดร่วมกัน ซึ่งในปี พ.ศ. 2563 ได้เข้าจัดเก็บข้อมูลกับหน่วยงานที่ได้ข้อมูลมาจากปีที่ผ่านมา เพื่อสอบถามความชัดเจนและการได้ซึ่งข้อมูลที่น่ามาเป็นค่ามาตรฐาน (baseline) และค่ามาตรฐานเปรียบเทียบ (benchmark) ของแต่ละตัวชี้วัด

กรอบที่ 1 ประชาชนรับรู้กฎหมายและสิทธิพื้นฐาน

ตัวชี้วัด R1 สัดส่วนของประชาชนที่รับทราบช่องทางในการรับรู้สิทธิทางกฎหมายและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก

กรอบที่ 2 การควบคุมอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด E1 อัตราอาชญากรรม (crime rate) ต่อจำนวนประชากร 100,000 คน อัตราอาชญากรรมประกอบด้วย อาชญากรรมเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน

ตัวชี้วัด E2 ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชน

กรอบที่ 3 กระบวนการยุติธรรมบนพื้นฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ตัวชี้วัด G1 จำนวนคดีและเรื่องร้องเรียนที่มีมูลและถึงที่สุดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติที่ขัดกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานมีจำนวนลดน้อยลง

ตัวชี้วัด G2 หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม มีการกำหนดตัวชี้วัดที่สะท้อนความถูกต้อง และเที่ยงธรรม

ตัวชี้วัด G3 คดีที่มีการชี้มูลว่าเจ้าพนักงานของรัฐในกระบวนการยุติธรรมมีความบกพร่อง ในการปฏิบัติหน้าที่ การเลือกปฏิบัติ และ/หรือ การทุจริตหรือถูกแทรกแซงมีจำนวนลดลง เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

ตัวชี้วัด G4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการกำหนด ระยะเวลามาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ในแต่ละขั้นตอนการปฏิบัติ โดยมีระบบให้ประชาชน สามารถตรวจสอบติดตาม (tracking)

ตัวชี้วัด G5 หน่วยงานในระบบกระบวนการ ยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการ บริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ ประชาชนรับทราบ

ตัวชี้วัด G6 หน่วยงานมีมาตรการ/ระบบ ที่เอื้อต่อการป้องกันมิให้เกิดการเลือกปฏิบัติ หรือผลประโยชน์

ตัวชี้วัด G7 หน่วยงานในระบบกระบวนการ ยุติธรรมมีการทบทวนและปรับปรุงประสิทธิภาพ เรื่องร้องเรียน

ตัวชี้วัด G8 สัดส่วนความเหมาะสม ของทรัพยากรทั้งเครื่องมือ งบประมาณ และ ทรัพยากรมนุษย์กับภาระงาน

ตัวชี้วัด G9 มีการวิเคราะห์และพัฒนาระบบ ทรัพยากรมนุษย์และการบริหารจัดการอย่าง สม่าเสมอ

ตัวชี้วัด G10 หน่วยงานมีการจัดเก็บ และบูรณาการข้อมูลกระบวนการยุติธรรม อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด G11 หน่วยงานมีการจัดทำ การวิเคราะห์ ประเมินต้นทุนของกิจกรรมการเข้าถึง ความยุติธรรม

กรอบที่ 4 การกระทำผิดซ้ำลดลง

ตัวชี้วัด RE1 ร้อยละของผู้พ้นโทษที่กลับมา กระทำผิดซ้ำลดลง

ตัวชี้วัด RE2 ร้อยละ/สัดส่วนของผู้พ้นโทษ ที่สามารถกลับไปดำเนินชีวิตในสังคมไทย ได้อย่างปกติสุข

กรอบที่ 5 ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาได้รับการคุ้มครองอย่างเหมาะสม

ตัวชี้วัด A1 สัดส่วนการคุ้มครองดูแล ผู้เสียหาย/เหยื่ออาชญากรรมและชดเชยความเสียหาย โดยได้รับการชดเชยเยียวยาจากภาครัฐมีจำนวน เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด A2 จำนวนผู้ที่ถูกจับกุม/คุมขัง และภายหลังได้รับการปล่อยตัว เนื่องจากมีการ พิสูจน์ว่าไม่มีความผิดที่ได้รับเงินชดเชยเยียวยา จากภาครัฐ

กรอบที่ 6 ไม่มีผู้ต้องหา/จำเลยที่ถูกจับกุม โดยไม่ได้กระทำผิด

ตัวชี้วัด D1 หน่วยงานมีมาตรการในการ ตรวจสอบ เพื่อป้องกันการจับกุมผู้ต้องหา/ จำเลย โดยไม่ได้กระทำความผิด

ตัวชี้วัด D2 จำนวนคดีที่มีการร้องฟื้นขึ้นมา เนื่องจากพบว่ามีผู้ต้องหา/จำเลย โดยไม่ได้กระทำความผิด

กรอบที่ 7 ประชาชนให้ความเชื่อมั่น เชื่อถือ ศรัทธา ในกระบวนการยุติธรรม

ตัวชี้วัด ET1 ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการ ยุติธรรมในภาพรวม

ผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการดำเนินการ อย่างต่อเนื่องในการจัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัด จากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การกำหนด ค่ามาตรฐาน (baseline) และค่าเปรียบเทียบ

ลำดับ	ตัวชี้วัด		ผลการศึกษา			ค่ามาตรฐานเปรียบเทียบ	วิธีการกำหนด
			2560	2561	2562		
1	เดิม	(R1) สัดส่วนของประชาชนที่รับทราบช่องทางในการรับรู้สิทธิทางกฎหมายและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก	ร้อยละ 33.73 (PS)	ร้อยละ 28.54 (PS)	ร้อยละ 43.05 (PS)	ร้อยละ 35.10	ค่าเฉลี่ย 3 ปี
	ใหม่	(R1) ร้อยละของประชาชนที่รับรู้สิทธิทางกฎหมายและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก	ร้อยละ 33.73 (PS)	ร้อยละ 28.54 (PS)	ร้อยละ 43.05 (PS)	ร้อยละ 35.10	ค่าเฉลี่ย 3 ปี
2	เดิม	(E1) อัตราอาชญากรรม (crime rate) ต่อจำนวนประชากร 100,000 คน อัตราอาชญากรรมประกอบด้วย อาชญากรรมเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน	122 คน (AD)	103 คน (AD)	105 คน (AD)	122 คน	ปีแรก ที่จัดเก็บ
	ใหม่	(E1) อัตราอาชญากรรม (crime rate) ต่อจำนวนประชากร 100,000 คน อัตราอาชญากรรมประกอบด้วย อาชญากรรมเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ และทรัพย์สิน	126 คน (AD)	115 คน (AD)	108 คน (AD)	126 คน	ปีแรก ที่จัดเก็บ
3	เดิม	(E2) ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนลดลง	ร้อยละ 53.68 (PS)	ร้อยละ 52.70 (PS)	ร้อยละ 40.81 (PS)	ร้อยละ 53.68	ปีแรก ที่จัดเก็บ
	ใหม่	(E2) ร้อยละของประชาชนที่มีความหวาดกลัวภัยอาชญากรรม	ร้อยละ 46.98 (PS)	ร้อยละ 38.76 (PS)	ร้อยละ 39.98 (PS)	ร้อยละ 42.98	ปีแรก ที่จัดเก็บ
4	เดิม	(G1) จำนวนคดีและเรื่องร้องเรียนที่มีมูลและถึงที่สุด ที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติที่ขัดกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานมีจำนวนลดน้อยลง	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ			20 เรื่อง	ปีแรก ที่จัดเก็บ
			N/A2	20 เรื่อง	41 เรื่อง		
			กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ			581 เรื่อง	ปีแรก ที่จัดเก็บ
			N/A2	581 เรื่อง	1,706 เรื่อง		

ลำดับ	ตัวชี้วัด		ผลการศึกษา			ค่ามาตรฐานเปรียบเทียบ	วิธีการกำหนด
			2560	2561	2562		
4 (ต่อ)	ใหม่	(G1) จำนวนคดี/เรื่องร้องเรียน/เรื่องร้องทุกข์ที่ถูกละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ			619 เรื่อง	ปีแรก ที่จัดเก็บ
			619 เรื่อง (AD)	623 เรื่อง (AD)	551 เรื่อง (AD)	(ปีแรก ที่จัดเก็บ)	
			กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ			806 เรื่อง	ค่าเฉลี่ย 3 ปี
			132 เรื่อง (AD)	581 เรื่อง (AD)	1,706 เรื่อง (AD)		
			ศูนย์ดำรงธรรม			50,583 เรื่อง	ปีแรก ที่จัดเก็บ
50,583 เรื่อง (AD)	41,125 เรื่อง (AD)	48,460 เรื่อง (AD)					
5	เดิม	(G2) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดตัวชี้วัดที่สะท้อนความถูกต้องและเที่ยงธรรม	N/A1	N/A1	N/A1	N/A1	ใช้ปีใด ปีหนึ่ง เป็นปีฐาน
	ใหม่	(G2) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดตัวชี้วัดที่สะท้อนระดับความถูกต้องและเที่ยงธรรม	N/A1	N/A1	N/A1	N/A1	ใช้ปีใด ปีหนึ่ง เป็นปีฐาน
6	เดิม	(G3) คดีที่มีการชี้มูลว่าเจ้าพนักงานของรัฐในกระบวนการยุติธรรมมีความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ การเลือกปฏิบัติ และ/หรือการทุจริตหรือถูกแทรกแซงมีจำนวนลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา	สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (ข้อมูลมาจากหนังสือรายงานประจำปี)			2,765 เรื่อง	ปีแรก ที่จัดเก็บ
			N/A2	2,765 เรื่อง (AD)	2,205 เรื่อง (AD)		
			สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ			209 เรื่อง	ปีแรก ที่จัดเก็บ
N/A2	209 เรื่อง (AD)	238 เรื่อง (AD)					
	ใหม่	(G3) จำนวนคดีหรือเรื่องร้องเรียนที่มีการชี้มูลว่าเจ้าพนักงานของรัฐมีการทุจริต	สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ			733 เรื่อง	ค่าเฉลี่ย 3 ปี
			871 เรื่อง (AD)	594 เรื่อง (AD)	733 เรื่อง (AD)		

ลำดับ	ตัวชี้วัด		ผลการศึกษา			ค่ามาตรฐานเปรียบเทียบ	วิธีการกำหนด
			2560	2561	2562		
7	เดิม	(G4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการกำหนดระยะเวลามาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายในแต่ละขั้นตอนการปฏิบัติ โดยมีระบบให้ประชาชนสามารถตรวจสอบติดตาม (tracking)	1 ปี 6 เดือน (US)	7 เดือน (US)	3 เดือน 29 วัน (US)	1 ปี 6 เดือน	ปีแรกที่จัดเก็บ
	ใหม่	(G4) ระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรม	N/A1 (AD)	N/A1 (AD)	N/A1 (AD)	N/A1	ใช้ปีใดปีหนึ่งเป็นปีฐาน
8	เดิม	(G5) หน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสและแจ้งให้ประชาชนรับทราบ	ร้อยละ 43.00 (US)	ร้อยละ 57.32 (US)	ร้อยละ 33.52 (US)	ร้อยละ 44.61	ค่าเฉลี่ย 3 ปี
	ใหม่	(G5) ร้อยละการรับรู้ของผู้มีส่วนได้เสียที่มีต่อมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใสในกระบวนการยุติธรรม	ร้อยละ 43.00 (US)	ร้อยละ 57.32 (US)	ร้อยละ 33.52 (US)	ร้อยละ 44.61	ค่าเฉลี่ย 3 ปี
9	เดิม	(G6) หน่วยงานมีมาตรการ/ระบบที่เอื้อต่อการป้องกันมิให้เกิดการเลือกปฏิบัติหรือผลประโยชน์	ร้อยละ 51.86 (US)	ร้อยละ 59.93 (US)	ร้อยละ 40.34 (US)	ร้อยละ 50.71	ค่าเฉลี่ย 3 ปี
	ใหม่	(G6) ร้อยละการรับรู้ของผู้มีส่วนได้เสียที่มีต่อมาตรการ/ระบบที่เอื้อต่อการป้องกันมิให้เกิดการเลือกปฏิบัติหรือเรียกรับประโยชน์	ร้อยละ 51.86 (US)	ร้อยละ 59.92 (US)	ร้อยละ 40.34 (US)	ร้อยละ 50.71	ค่าเฉลี่ย 3 ปี
10	เดิม	(G7) หน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมมีการทบทวนและปรับปรุงประสิทธิภาพเรื่องร้องเรียน	ร้อยละ 70.36 (US)	ร้อยละ 77.21 (US)	ร้อยละ 52.84 (US)	ร้อยละ 66.80	ค่าเฉลี่ย 3 ปี
	ใหม่	(G7) ร้อยละความเห็นของผู้มีส่วนได้เสียที่มีต่อการทบทวนและปรับปรุงประสิทธิภาพเรื่องร้องเรียนในกระบวนการยุติธรรม	ร้อยละ 70.36 (US)	ร้อยละ 77.21 (US)	ร้อยละ 52.84 (US)	ร้อยละ 66.80	ค่าเฉลี่ย 3 ปี

ลำดับ	ตัวชี้วัด		ผลการศึกษา			ค่ามาตรฐานเปรียบเทียบ	วิธีการกำหนด
			2560	2561	2562		
11	เดิม	(G8) สัดส่วนความเหมาะสมของทรัพยากรทั้งเครื่องมืองบประมาณ และทรัพยากรมนุษย์ กับภาระงาน	N/A2	N/A2	N/A2	N/A2	ใช้ปีใดปีหนึ่งเป็นปีฐาน
12	เดิม	(G9) มีการวิเคราะห์และพัฒนา ระบบทรัพยากรมนุษย์และการบริหารจัดการอย่างสม่ำเสมอ	N/A2	N/A2	N/A2	N/A2	ใช้ปีใดปีหนึ่งเป็นปีฐาน
	ใหม่	(G9) ร้อยละการบริหารทรัพยากรบุคคลของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม	N/A2	N/A2	N/A2	N/A2	ใช้ปีใดปีหนึ่งเป็นปีฐาน
13	เดิม	(G10) หน่วยงานมีการจัดเก็บและบูรณาการข้อมูลกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นระบบ	N/A1	N/A1	N/A1	N/A1	ใช้ปีใดปีหนึ่งเป็นปีฐาน
	ใหม่	(G10) หน่วยงานมีการจัดเก็บและบูรณาการข้อมูลกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นระบบ	ร้อยละ 59.09 (AD)	ร้อยละ 59.09 (AD)	ร้อยละ 59.09 (AD)	ร้อยละ 59.09	ใช้ปีใดปีหนึ่งเป็นปีฐาน
14	เดิม	(G11) หน่วยงานมีการจัดทำ การวิเคราะห์ ประเมินต้นทุนของกิจกรรมการเข้าถึงความยุติธรรม	98,000 บาทต่อคน (US)	173,035 บาทต่อคน (US)	78,162 บาทต่อคน (US)	116,399 บาทต่อคน	ค่าเฉลี่ย 3 ปี
	ใหม่	(G11) หน่วยงานมีการจัดทำ การวิเคราะห์ ประเมินต้นทุนของกิจกรรมการเข้าถึงความยุติธรรม	N/A3	N/A3	N/A3	N/A3	ใช้ปีใดปีหนึ่งเป็นปีฐาน
15	เดิม	(RE1) ร้อยละของผู้พันโทฯ ที่กลับมากกระทำผิดซ้ำลดลง	กรมราชทัณฑ์			ร้อยละ 2.79	ค่าเฉลี่ย 3 ปี
			ร้อยละ 2.84 (AD)	ร้อยละ 2.41 (AD)	ร้อยละ 3.13 (AD)		
	ใหม่	(RE1) ร้อยละของผู้พันโทฯ ที่กลับมากกระทำผิดซ้ำ	กรมราชทัณฑ์			ร้อยละ 14.53	ปีแรก ที่จัดเก็บ
			ร้อยละ 14.53 (AD)	ร้อยละ 14.92 (AD)	ร้อยละ 15.64 (AD)		
			กรมคุมประพฤติ			ร้อยละ 7.04	ปีแรก ที่จัดเก็บ
			ร้อยละ 6.57 (AD)	ร้อยละ 7.02 (AD)	ร้อยละ 7.52 (AD)		
กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน			ร้อยละ 23.37	ปีแรก ที่จัดเก็บ			
ร้อยละ 23.37 (AD)	ร้อยละ 23.77 (AD)	ร้อยละ 26.12 (AD)					

ลำดับ	ตัวชี้วัด		ผลการศึกษา			ค่ามาตรฐานเปรียบเทียบ	วิธีการกำหนด
			2560	2561	2562		
16	เดิม	(RE2) ร้อยละ/สัดส่วนของผู้พ้นโทษที่สามารถกลับไปดำเนินชีวิตในสังคมไทยได้อย่างปกติสุข	กรมคุมประพฤติ			ร้อยละ 49	ร้อยละ 49
			ร้อยละ 49 (AD)	N/A1	N/A1		
	ใหม่	(RE2) ร้อยละของผู้พ้นโทษที่สามารถกลับไปดำรงชีวิตในสังคมไทยได้อย่างปกติสุข	กรมราชทัณฑ์			ร้อยละ 90.79	ปีแรกที่จัดเก็บ
			N/A1	N/A1	ร้อยละ 90.79 (AD)		
กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน			ร้อยละ 71.89	ค่าเฉลี่ย 3 ปี			
ร้อยละ 44.24 (AD)	ร้อยละ 88.07 (AD)	ร้อยละ 83.37 (AD)					
17	เดิม	(A1) สัดส่วนการคุ้มครองดูแลผู้เสียหาย/เหยื่ออาชญากรรมและชดเชยความเสียหาย โดยได้รับการชดเชยเยียวยาจากภาครัฐมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น	(ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทาง การเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลย ในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม)			ร้อยละ 73.10	ปีแรกที่จัดเก็บ
			ร้อยละ 73.10 (AD)	ร้อยละ 82.77 (AD)	ร้อยละ 86.70 (AD)		
	ใหม่	(A1) ร้อยละของผู้เสียหาย/เหยื่ออาชญากรรมที่ได้รับการคุ้มครองดูแลและชดเชยเยียวยาจากภาครัฐ	(ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทาง การเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลย ในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม)			ร้อยละ 86.70	ค่าเฉลี่ย 3 ปี
			ร้อยละ 81.62 (SA&OB)	ร้อยละ 78.77 (SA&OB)	ร้อยละ 99.70 (SA&OB)		
18	เดิม	(A2) จำนวนผู้ที่ถูกจับกุม/คุมขัง และภายหลังได้รับการปล่อยตัว เนื่องจากมีการพิสูจน์ว่าไม่มี ความผิด ที่ได้รับเงินชดเชยเยียวยาจากภาครัฐ	(ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทาง การเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลย ในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม)			ร้อยละ 12.97	ค่าเฉลี่ย 3 ปี
			ร้อยละ 11.94 (AD)	ร้อยละ 11.65 (AD)	ร้อยละ 13.27 (AD)		
	ใหม่	(A2) ร้อยละผู้ที่ถูกจับกุม/คุมขัง และการถอนฟ้อง หรือศาลพิพากษาถึงที่สุดยกฟ้อง และ มีการพิสูจน์ว่ามีได้เป็นผู้กระทำ ความผิด หรือการกระทำไม่ เป็น ความผิด ที่ได้รับเงินชดเชยเยียวยา จากภาครัฐ	(ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทาง การเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลย ในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม)			ร้อยละ 10.28	ปีแรกที่จัดเก็บ
			ร้อยละ 10.28 (AD)	ร้อยละ 12.08 (AD)	ร้อยละ 17.46 (AD)		
(ที่มา: สำนักงานกองทุนยุติธรรม)			ร้อยละ 3.36	ค่าเฉลี่ย 3 ปี			
ร้อยละ 0 (AD)	ร้อยละ 5.49 (AD)	ร้อยละ 4.61 (AD)					

ลำดับ	ตัวชี้วัด		ผลการศึกษา			ค่ามาตรฐานเปรียบเทียบ	วิธีการกำหนด
			2560	2561	2562		
19	เดิม	(D1) หน่วยงานมีมาตรฐานในการตรวจสอบ เพื่อป้องกันการจับกุมผู้ต้องหา/จำเลย โดยไม่ได้กระทำความผิด	ร้อยละ 100 (SA&OB)	ร้อยละ 100 (SA&OB)	ร้อยละ 100 (SA&OB)	ร้อยละ 100	ค่าเฉลี่ย 3 ปี
20	เดิม	(D2) จำนวนคดีที่มีการร้องพินขึ้นมาจากพบว่ามีการจับกุมผู้ต้องหา/จำเลย โดยไม่ได้กระทำความผิด	0 (AD)	0 (AD)	0 (AD)	0	ปีแรก ที่จัดเก็บ
21	เดิม	(ET1) ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมในภาพรวม	ร้อยละ 39.08 (PS)	ร้อยละ 29.21 (PS)	ร้อยละ 58.38 (PS)	ร้อยละ 42.22	ค่าเฉลี่ย 3 ปี

หมายเหตุ N/A1 หมายถึง หน่วยงานไม่มีการจัดเก็บข้อมูล

N/A2 หมายถึง หน่วยงานที่ไม่ได้นำส่งข้อมูลให้แก่ผู้วิจัย

N/A3 หมายถึง หน่วยงานนำส่งข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือไม่เพียงพอที่จะใช้คำนวณตัวชี้วัดได้

(benchmark) ของแต่ละตัวชี้วัด รวมทั้งประเมินผลการจัดเก็บข้อมูลประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในภาพรวม

4) การกำหนดค่ามาตรฐาน (baseline) และค่าเปรียบเทียบ (benchmark) ของแต่ละตัวชี้วัด

โดยภาพรวม หากอาศัยนิยามและวิธีการจัดเก็บตัวชี้วัดตามเดิม จะพบว่า มี 7 ตัวชี้วัดที่มีผลประเมินอยู่ในเกณฑ์ “ดีขึ้น” และมี 6 ตัวชี้วัดที่มีผลประเมินอยู่ในเกณฑ์ “แย่ง” ในขณะที่มี 4 ตัวชี้วัดที่ยังไม่สามารถระบุผลประเมินได้ว่าดีขึ้นหรือแย่งด้วยสาเหตุอาจเป็นการจัดเก็บในปีแรกหรือผลตลอดระยะเวลา 3 ปีที่จัดเก็บยังไม่ปรากฏแนวโน้มที่ชัดเจน และมีจำนวน 4 ตัวชี้วัดที่ไม่สามารถจัดเก็บข้อมูลได้ หากอาศัย

นิยามและวิธีการจัดเก็บตัวชี้วัดตามเดิม พบว่ามี 5 ตัวชี้วัดที่มีผลประเมินอยู่ในเกณฑ์ “ดีขึ้น” และมี 6 ตัวชี้วัดที่มีผลประเมินอยู่ในเกณฑ์ “แย่ง” ในขณะที่มี 5 ตัวชี้วัดที่ยังไม่สามารถระบุผลประเมินได้ว่าดีขึ้นหรือแย่งด้วยสาเหตุอาจเป็นการจัดเก็บในปีแรกหรือผลตลอดระยะเวลา 3 ปี ที่จัดเก็บยังไม่ปรากฏแนวโน้มที่ชัดเจน และมีจำนวน 5 ตัวชี้วัดที่ไม่สามารถจัดเก็บข้อมูลได้

	ดีขึ้น	แย่ง	ไม่สามารถระบุได้	ไม่สามารถจัดเก็บได้
นิยามเดิม	7	6	4	4
นิยามใหม่	5	6	5	5
รวม	13	12	9	9

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมในแต่ละด้าน รวมทั้งประเมินจุดอ่อน-จุดแข็ง และโอกาสในการพัฒนากระบวนการยุติธรรม

<p style="text-align: center;">จุดแข็ง/จุดอ่อน</p> <p style="text-align: center;">โอกาส/อุปสรรค</p>	<p>จุดแข็ง (strengths)</p> <p>ปัจจัยด้านโครงสร้างของหน่วยงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำให้ความสำคัญต่อการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการยุติธรรม <p>ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานตระหนักถึงความโปร่งใส (G5) - หน่วยงานตระหนักการไม่เลือกปฏิบัติ (G6) - หน่วยงานให้ความสำคัญกับเรื่องร้องเรียน (G7) 	<p>จุดอ่อน (weaknesses)</p> <p>ปัจจัยด้านโครงสร้างของหน่วยงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - โครงสร้างระบบราชการแบบดั้งเดิม - ระบบราชการขาดการบูรณาการ - หน่วยงานไม่มีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ต้องทันสมัยและบูรณาการข้อมูลระหว่างกัน (G10) <p>ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน (G1 G2 และ G3) - การอำนวยความสะดวกยุติธรรมมีความล่าช้า (G4) - งบประมาณไม่เพียงพอ (G8) - บุคลากรไม่เพียงพอ (G9) - ความยากลำบากในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (G11) - ปัญหาการกระทำผิดซ้ำ (RE1) - การคุ้มครองและเยียวยาเหยื่อหรือผู้เสียหาย (AI)
<p>โอกาส (opportunities)</p> <p>ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - กฎหมายให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และการปฏิรูปประเทศ <p>ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 กำหนดยุทธศาสตร์ในการลดความเหลื่อมล้ำและการทุจริตในภาครัฐ <p>ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน <p>ปัจจัยด้านเทคโนโลยี</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศักยภาพทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 	<p>กลยุทธ์เชิงรุก (SO strategy)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสร้างระบบด้านความโปร่งใสและตรวจสอบได้โดยอาศัยเทคโนโลยี 	<p>กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO strategy)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ด้านโครงสร้างของหน่วยงาน คือ การส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารจัดการและในกระบวนการทำงานของราชการ - ด้านประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม คือ ลดจำนวนผู้กระทำผิดซ้ำ

<p>อุปสรรค (threats)</p> <p>ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - กฎหมายหลายฉบับยังไม่ได้มาตรฐานสากลและล้าสมัย - การใช้มาตรการทางอาญาในกฎหมายเป็นจำนวนมาก - ระบบบริหารราชการแบบรวมศูนย์ - การทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ - การจัดสรรงบประมาณที่ขาดประสิทธิภาพ - เสถียรภาพทางการเมืองและรัฐบาล <p>ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สถานการณ์ความยากจน <p>ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาความเหลื่อมล้ำ - ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม - ประชาชนยังไม่รับทราบสิทธิขั้นพื้นฐาน (RI) - ปัญหายาเสพติด - ปัญหาอาชญากรรมและการกระทำความผิด (EI) <p>ปัจจัยด้านเทคโนโลยี</p> <ul style="list-style-type: none"> - การกระทำความผิดมีความซับซ้อนมากขึ้น 	<p>กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST strategy)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแก้ไขกฎหมาย และการใช้มาตรการอื่นแทนมาตรการทางอาญา - การป้องกันอาชญากรรม 	<p>กลยุทธ์เชิงรับ (WT strategy)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสร้างการรับรู้เรื่องกฎหมายและสิทธิขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชน - การลดต้นทุนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม
--	--	--

วัตถุประสงค์ที่ 3 กำหนดทิศทางและเป้าหมายในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และขับเคลื่อนการพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามแผนบูรณาการและแผนระดับชาติต่างๆ ของรัฐบาลด้านกระบวนการยุติธรรม

ตัวชี้วัด ที่	ความสอดคล้องของตัวชี้วัด		การเชื่อมโยงกับแผนแม่บท การบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 3
	ตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา	ตัวชี้วัดระดับกลยุทธ์ของ แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรม แห่งชาติ ฉบับที่ 3	เป้าหมายภาพรวม/ ยุทธศาสตร์
1	(R1) ร้อยละของประชาชนที่รับรู้ สิทธิทางกฎหมายและความรู้ พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการ ยุติธรรมได้โดยสะดวก (public survey)	ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิและ ความรู้พื้นฐานในการเข้าถึง กระบวนการยุติธรรมของประชาชน เพิ่มขึ้น	ยุทธศาสตร์ที่ 1: การเสริมสร้าง ความรู้ความเข้าใจ และการมี ส่วนร่วมด้านกฎหมาย กระบวน การยุติธรรม
2	(E1) อัตราอาชญากรรม (crime rate) ต่อจำนวนประชากร 100,000 คน อัตราอาชญากรรมประกอบด้วย อาชญากรรมเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ และทรัพย์สิน (administrative data)	ร้อยละของผู้ประสบเหตุอาชญา- กรรมลดลง (crime victimization survey)	
3	(E2) ร้อยละของประชาชนที่มี ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรม (public survey)	ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรม ของประชาชนน้อยลง เป็นการ ประเมินความรู้สึกและพฤติกรรม ของประชาชนต่อสถานการณ์ ปัญหาอาชญากรรมและความ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชนในพื้นที่พักอาศัย (public survey)	เป้าหมายภาพรวม 2: สังคมมี ความสงบเรียบร้อย ประชาชน มีความปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สิน
13	(G10) หน่วยงานมีการจัดเก็บ และบูรณาการข้อมูลกระบวนการ ยุติธรรมอย่างเป็นระบบ (self - assessment & observation)	มีระบบฐานข้อมูลและระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เชื่อมโยง ทุกหน่วยงานและใช้ประโยชน์ ในการบริหารจัดการกระบวนการ ยุติธรรม (รายงานผลการดำเนิน งาน ศูนย์ แลกเปลี่ยนข้อมูล กระบวนการยุติธรรม)	ยุทธศาสตร์ที่ 5: การขับเคลื่อน กระบวนการยุติธรรมด้วยดิจิทัล

ตัวชี้วัด ที่	ความสอดคล้องของตัวชี้วัด		การเชื่อมโยงกับแผนแม่บท การบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 3
	ตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา	ตัวชี้วัดระดับกลยุทธ์ของ แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรม แห่งชาติ ฉบับที่ 3	เป้าหมายภาพรวม/ ยุทธศาสตร์
15	(RE1) ร้อยละของผู้พ้นโทษที่กลับมา กระทำผิดซ้ำ (administrative data)	อัตราการกระทำผิดซ้ำลดลง (administrative data)	ยุทธศาสตร์ที่ 4: การพัฒนา ระบบการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด
16	(RE2) ร้อยละของนักโทษหลัง พ้นโทษที่สามารถกลับไปดำเนิน ชีวิตในสังคมได้ (administrative data)	ร้อยละของเด็กและเยาวชนที่ผ่าน การฝึกอบรมจากศูนย์ฝึกและ อบรมเด็กและเยาวชนและผู้พ้นโทษ มีชีวิตที่ดีขึ้น	
21	(ET1) ร้อยละของประชาชนที่มี ความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของ กระบวนการยุติธรรมในภาพรวม (public survey)	ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อ กระบวนการยุติธรรมเพิ่มขึ้น เป็นการประเมินความคิดเห็นของ ประชาชนในประเด็นความไว้วางใจ ความถูกต้อง เทียบตรง และความ โปร่งใสของกระบวนการยุติธรรม	เป้าหมายภาพรวม 1: การบริหาร งานยุติธรรมที่มีธรรมาภิบาล และโปร่งใส

■ ข้อเสนอแนะวิธีการและกิจกรรม การใช้ประโยชน์จากตัวชี้วัด

คณะผู้วิจัยได้เสนอข้อเสนอแนะวิธีการ
และกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากตัวชี้วัด 6 ข้อ
ที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียด
ปรากฏ ดังนี้

ในระดับหน่วยงานและในระดับนโยบาย
ควรสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน
ในกระบวนการยุติธรรมที่ให้มีประสิทธิภาพ
ผ่านการทำ MOU และ ข้อตกลงระหว่างหน่วยงาน
ในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลร่วมกัน

■ ข้อจำกัดการวิจัย

คณะผู้วิจัยค้นพบว่า ข้อจำกัดประการหนึ่ง
ของการนำข้อมูลระหว่างหน่วยงานมาใช้ประโยชน์
ในการจัดทำตัวชี้วัด คือ การขาดกลไกในการ
ขับเคลื่อนให้ภาคปฏิบัติ อันเนื่องจากการไม่มี
ข้อตกลง นโยบาย หรืออำนาจสั่งการ ที่ผลักดัน
ให้เกิดการใช้ประโยชน์จากข้อมูลระหว่างหน่วยงาน
จากการสัมภาษณ์และการจัดเก็บข้อมูลพบ
ว่าการมี MOU หรือข้อตกลงระหว่างหน่วยงาน
และการใช้ประโยชน์จาก MOU อาจเป็นแนวทางหนึ่ง
ที่ทำให้การใช้ประโยชน์จากตัวชี้วัดสามารถ

ดำเนินการได้ ทั้งนี้จากการที่คณะผู้วิจัยทดลองจัดเก็บข้อมูลผ่านหน่วยงานต่าง ๆ พบปัญหาอุปสรรคในการจัดเก็บ เช่น หน่วยงานยังไม่พร้อมในการเปิดเผยข้อมูล การเปิดเผยข้อมูลเป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ และการเปิดเผยข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขัง ทำให้การประสานความร่วมมือเพื่อใช้ประโยชน์เป็นไปอย่างลำบาก และติดขัดปัญหากับหน่วยงานที่มีคณะผู้วิจัยร้องขอข้อมูล

ดังนั้นคณะผู้วิจัยเห็นว่าการใช้ประโยชน์จากตัวชี้วัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวชี้วัดในกลุ่มของสถิติทางการ (Administrative Data: AD) จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการผลักดัน MOU หรือข้อตกลงระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในเรื่องการเปิดเผยและการส่งต่อข้อมูลหรือการใช้ประโยชน์จากข้อมูลร่วมกัน และ/หรือการจัดระบบข้อมูลผู้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตั้งแต่เริ่มกระบวนการจนถึงสิ้นสุดกระบวนการให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน ทั้งนี้การผลักดัน MOU หรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องยินยอมพร้อมใจในการเปิดเผยข้อมูลและการปรับปรุงระบบข้อมูลของตนเองที่มีอยู่พร้อมกันทั้งผนวกข้อมูลให้เป็นระบบเดียวกันทั้งกระบวนการ ทั้งนี้ นอกเหนือจากการทำ MOU หรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานแล้ว จำเป็นจะต้องให้เกิดการปฏิบัติตาม MOU หรือข้อตกลงนั้น ๆ ด้วย โดยหน่วยงานควรจะต้องมีการทำข้อตกลงในการใช้ประโยชน์ในข้อมูลกระบวนการยุติธรรมร่วมกัน

■ บรรณานุกรม

- เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว. (2560). *โครงการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม.
- ธีระ สนิเดชาวัชร และคนอื่น ๆ. (2560). *รายงานวิจัยโครงการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการด้านสถิติและตัวชี้วัดกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และการสำรวจความคิดเห็นประชาชนและนักปฏิบัติเกี่ยวกับคุณค่าของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*. กรุงเทพฯ: สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย ร่วมกับสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีระ สนิเดชาวัชร. (2563). *การศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของกระบวนการยุติธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม.
- สำนักงานกิจการยุติธรรม. (2563). *แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2562 - 2565)*. ค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2563, จาก <http://lab.in/F57>

